

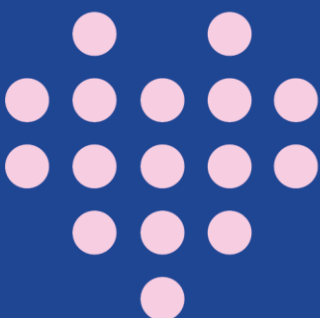
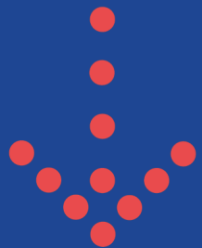
Lærervejledning til ultra:bit-forløbet

DILEMMAER PÅ SOCIALE MEDIER

Trin: 4.-6. klasse

Fag: Natur/teknologi og dansk

Antal lektioner: 4

ultra:bit

DR

**INDUSTRIENS
FOND** FREMMER DANSK
KONKURRENCEEVNE
The Danish Industry Foundation

CFU CENTRE FOR
UNDERVISNINGSMIDLER
DANSK

INDHOLD

INTRODUKTION	2
FORMÅL	3
INDHOLD OG OPBYGNING	3
Falske følgere.....	4
Billeddeling	5
Billedredigering	5
Livesending	6
DILEMMAØVELSE	7
'Stemme med fødderne'	8
Opstilling i klassen	8
Øv jer inden	9
Anonym afstemning.....	9
EKSTRA OPGAVE	10
Lav egne dilemmaer:.....	10

OBS. Inden du printer denne vejledning ud, så vær opmærksom på, at den indeholder hyperlinks, som kun kan tilgås digitalt.

INTRODUKTION

Er eleverne for eller imod at man køber falske følgere på de sociale medier? Hvad tænker eleverne egentlig om, at man redigerer bumser væk på de billeder, man poster. I dette tema skal eleverne op af stolene og synligt give deres mening til kende i forhold til deres egen og andres adfærd på de sociale medier. Eleverne skal 'stemme med fødderne', mens læreren læser dilemmafyldte udsagn op. Dilemmaer er der mange af, og meninger skal udfordres, men det er ikke sikkert, at eleverne bliver enige.

Temaet er en del af projekt ultra:bit, som du kan læse mere om [HER](#).

ultra:bit

FORMÅL

Danmark er det land i EU, hvor den største del af befolkningen anvender sociale medier. Hele 81 procent af danskerne mellem 16-74 år bruger sociale medier (kilde: [Danmarks Statistik](#)).

I dette tema skal eleverne øve sig i at tage kritisk stilling til de sociale mediers gode og dårlige sider.

Fælles Mål: [Natur/teknologi \(4. klasse\)](#)

Fælles Mål: [Natur/teknologi \(5.-6. klasse\)](#)

Fælles Mål: [Dansk \(4. klasse\)](#)

Fælles Mål: [Dansk \(5.-6.klasse\)](#)

INDHOLD OG OPBYGNING

Temaet indeholder fire hovedemner:

- [Falske følgere](#)
- [Billeddeling](#)
- [Billedredigering](#)
- [Livesending](#)

Hvert emne er bygget op på samme måde:

- **HVAD:** En lille baggrundstekst om emnet.
- **GODT AT VIDE:** En uddybende tekst om emnet (lovgivning og relevante undersøgelser).
- **SE:** Fælles på klassen. Klipliste med tre relevante klip der belyser emnet både positivt og negativt.
- **BEVÆG:** Fælles på klassen. Læreren læser seks dilemmaer/udsagn op, som knytter sig til emnet og de klip, de har set. Eleverne bevæger sig rundt i klassen og stemmer med fødderne. Vælg den opstilling, der passer bedst til din klasse. Se afsnittet '[Dilemmævelse](#)'
- **SNAK:** Fælles på klassen eller i grupper. Eleverne finder de bedste argumenter FOR og IMOD et udsagn, der knytter sig til hovedemnet. Der samles op på klassen eller skrives ned i hæftet eller på det vedhæftede printark.

Hovedemnerne kan laves uafhængig af hinanden. Det vil tage ca. 45 minutter at komme igennem et hovedemne (se nedstående figur). En meget diskussionslysten klasse vil selvfølgelig kunne bruge meget mere tid.

ultra:bit

DR

INDUSTRIENS
FOND
PREMIER DANSK
KONKURRENCEVING
The Danish Industry Foundation

CFU
CENTRE FOR
FORSKUNGSINDSÆTTET
DANMARK

	HVAD/GODT AT VIDE	SE	BEVÆG	SNAK
MINUTTER	5	10	20	10

På de følgende sider vil vi gennemgå de fire hovedemner ét for ét.

Falske følgere

Find elevsiden [HER](#).

Kilder og uddybende artikler:

03-09-2019, DR, '[Influencere snyder med følgertal: 'Det kan være strafbart''](#)

29-10-2018, DR, '[Købte 16.000 følgere og blev gennemskuet: Det pinligste, jeg nogensinde har oplevet'](#)

29-10-2018, DR, '[Likes og følgere som valuta: Unge køber sig populære på sociale medier'](#)

SE: Varighed på klip i alt: 09:40 min.

SNAK: Hvad er de bedste argumenter for og imod *at købe falske følgere til sin profil*. Eleverne kan skrive dem ned i deres hæfte eller på et printark, som findes [HER](#).

Bud på for og imod argumenter:

FOR	IMOD
Man kan få et selvtillidsboost af at have mange følgere.	Det er snyd. Man skal gøre sig fortjent til sine følgere.
Man kan komme til at fremstå mere populær.	Det er falsk markedsføring, særligt hvis man er influencer og tjener penge på at have en profil.
Hvis man bliver drillet med, at man har få følgere, så kan det måske stoppe for drillerierne.	Nej, det vil være for falsk og alt for pinligt, hvis det blev opdaget.

ultra:bit

Billeddeling

Find elevsiden [HER](#).

Kilder og uddybende artikler:

Red Barnet, SletDet, [Hvad siger loven? – Hvad må man dele om andre?](#)

08-07-2020, DR, ['Politiet i opfordring: Stop med at dele video af overfald på toilet'](#)

20-02-2020, DR, ['Anthon fra Citybois står frem efter krænkelser-dom: 'Jeg har det dårligt med mig selv''](#)

11-01-2019, DR, ['1.000 børneporno-sigtede unge får snart besked fra politiet'](#)

19-09-2013, DR, ['Facebook-boom: Danskerne deler en milliard billeder om året'](#)

SE: Varighed på klip i alt: 13:14 min.

SNAK: Hvad er jeres bedste argumenter for og imod at dele billeder/videoer på sociale medier.

Eleverne kan skrive dem ned i deres hæfte eller på et printark, som findes [HER](#).

Bud på for og imod argumenter:

FOR	IMOD
Man kan følge med i hinandens liv – også på afstand.	Folk kan ikke styre det, se bare på umbrella-sagen.
Hvis landet lukkes ned ligesom under coronaen, så er det en god måde at holde kontakt på.	Det er blevet for meget, folk deler uden at spørge om lov først.
Man kan hurtigt dele billeder, som de andre har taget på deres telefoner, fx fra ens fødselsdag.	Ens billede kan blive manipuleret og misbrugt.

Billedredigering

Find elevsiden [HER](#).

Kilder og uddybende artikler:

2020, Børns Vilkår, ['Pres og stress, Hvordan mindsker vi presset på børn og unge? Krop, køn og digital adfærd'](#) (Kapitel 3, s. 44-51)

ultra:bit

DR

INDUSTRIENS FOND
PREMIER DANSK KONKURRENCEVING
The Danish Industry Foundation

CFU
CENTRE FOR
UDVIKLING I
DANSK
UNDERSKOLE

26-05-2020, DR, '[Slut med at retouchere selfies i skjul: Se de 13 nye retningslinjer for influencere](#)'
 17-10-2019, DR, '[Skolefotografer: Forældre beder os fjerne deller og gule tænder på deres børn](#)'
 05-06-2018, Zetland, '[Her er, hvad sociale medier gør ved unge \(spoiler alert: Instagram gør dig ulykkelig\)](#)'
 2017, RSPH, '[#StatusOfMind - Social media and young people's mental health and wellbeing](#)'

SE: Varighed på klip i alt: 09:07 min.

SNAK: Hvad er jeres bedste argumenter for og imod *at redigere billeder, før de lægges ud på de sociale medier*. Eleverne kan skrive dem ned i deres hæfte eller på et printark, som findes [HER](#).

Bud på for og imod argumenter:

FOR	IMOD
Et kikset billede kan blive 'reddet'.	Det giver et forkert billede af, hvordan en person ser ud i virkeligheden.
Et 'perfekt' billede giver flere likes. Mange likes kan give et selvtillidsboost.	Den falske virkelighed kan give nogle unge dårlig selvtillid.
Man kan fjerne bumser, inden man lægger billedet ud.	Det er stressende at skulle leve op til alle andres 'perfekte' billeder.

Livesending

Find elevsiden [HER](#).

Kilder og uddybende artikler:

24-03-2020, DR, '[50.000 følgere på en uge: Dansk komiker går viralt med Instagram-fitness](#)'
 03-05-2019, DR, '[Facebooks nye stil: Vil lukke hadprædikanters profiler i Danmark](#)'
 23-05-2019, Jyllands-Posten, '[FAKTA: Her er Facebooks regler for hvad man må dele](#)'
 21-03-2019, DR, '[Efter terrorvideo fra Christchurch: Facebook vil ændre livestream-procedure](#)'

SE: Varighed på klip i alt: 08:10 min.

OBS! Klippet 'Livesending fra terrorangreb' indeholder ingen scener fra terrorangrebet. Her er der tale om sørgende mennesker, forskellige statsoverhoveder, der kritiserer Facebook, og en ekspert, der forklarer, hvorfor det er svært for et socialt medie at fjerne disse videoer hurtigt nok.

ultra:bit

- Hvis dine elever har brug for lidt mere baggrundsviden om terrorangrebet, så kan du vise dem dette Ultra Nyt klip [HER](#) (kræver Uni-Login)
- Hvis du som lærer har brug for mere baggrundsviden om terrorangrebet, se da dette TV-avis klip [HER](#) (kræver Uni-Login).

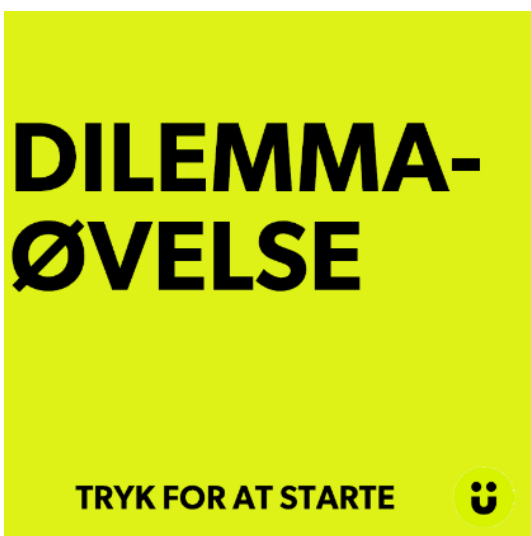
SNAK: Hvad er jeres bedste argumenter for og imod *at sende live på de sociale medier*. Eleverne kan skrive dem ned i deres hæfte eller på et printark, som findes [HER](#).

Bud på for og imod argumenter:

FOR	IMOD
Det er mere ægte, for det er uredigeret indhold.	De, der sender live, glemmer måske at spørge dem, de tilfældigvis filmer, om de gerne vil være med.
Man kan være mere med, man kan fx kommentere undervejs.	Det er dumt, man kan komme til at sige ting, man fortryder, og så er det for sent.
Man kan dele oplevelser med sine venner direkte i realtid.	Nej, man kan komme til at se ting, man ikke var advaret om på forhånd.

DILEMMAØVELSE

OBS: Overvej om det er en god ide at lave denne øvelse med din klasse, hvis I i øjeblikket oplever store trivselsproblemer om elevernes adfærd på de sociale medier, da det har potentiale til at udvikle sig til konkrete lokale personsager.

ultra:bit

'Stemme med fødderne'

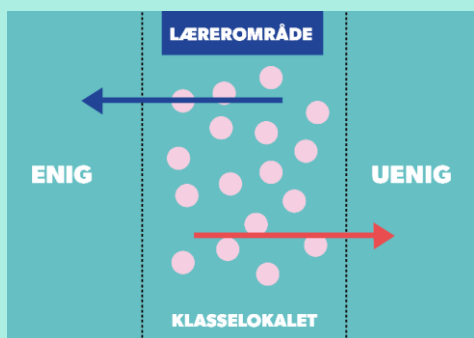
Nedenstående øvelse giver alle elever et udgangspunkt for at have en dialog og øve sig i at argumentere. Den er lånt fra DR-projektet 'Uenige sammen', der blev udviklet til Folketingsvalget 2019 for at få danskere, der er uenige, til at have en konstruktiv dialog med hinanden. Det foregår således:

1. Ryd klassens borde og stole ud til siderne.
2. Sæt tape eller 'politibånd' på gulvet, så det tydeligt indikerer, hvor man skal stille sig for at give sin holdning til kende.
3. Vis et dilemma på tavlen. (fx ved at bruge slideren på elevsiden)
4. Giv eleverne et øjeblik til at tænke og bed dem stille sig, hvor de ønsker.
5. Lad dem tale med en makker, der har stillet sig det samme sted. (1 min. max)
6. Find en makker, der står et helt andet sted.
7. Lad den ene part tale i 1 min. om sine argumenter/oplevelse. Det er vigtigt, at modparten lytter og ikke bryder ind.
8. Lad modparten stille et kritisk spørgsmål.
9. Gentag pkt. 7 og 8, hvor makkerne bytter roller.
10. Kort plenum, hvor læreren hører et par af de ting, som eleverne har talt om.

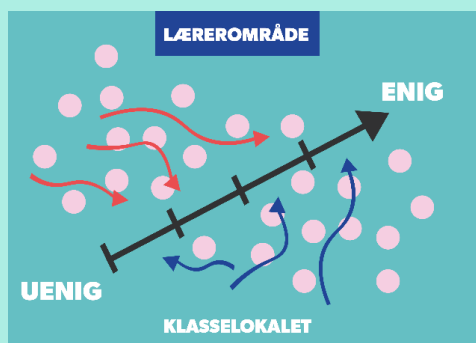
Opstilling i klassen

Vælg den opstilling, der passer bedst til din klasse:

1. Enig mod uenig

2. En linje med yderpunkterne enig og uenig og to andre punkter.

OBS: Der vigtigt, at man ikke har et midtpunkt, for så kan eleverne sige, at de ikke ved, hvad de skal synes.

ultra:bit

DR

INDUSTRIENS FOND
PREMIER DANSK KONKURRENCEVING
The Danish Industry Foundation

CFU
CENTRE FOR
INNOVATIONSPEDAGOGIK
DANMARK

Øv jer inden

Skal man øve sig i at argumentere, inden man går i gang med den egentlige øvelse, kan man lade eleverne diskutere fjollede problemer, såsom:

- Jeg synes ikke, ananas hører hjemme på en pizza.
- Neymar er verdens bedste fodboldspiller.
- Jeg synes, vi skal starte alle skoledage med en morgensang.

Der kan naturligvis ikke findes en "vinder" i disse problemstillinger. Men sørg for, at eleverne hver især får taletid og ikke taler i munden på hinanden. Lad dem eventuelt tale 1 min. hver, hvor den anden lytter. Herefter skal de stille et eller to kritiske spørgsmål, for eksempel: 'Du siger, at du hader at synge. Men forskning peger på, at det at synge sammen er sundt. Hvad siger du til det?'

Anonym afstemning

Hvis dine elever synes det er grænseoverskridende at 'stemme med fødderne' og give deres mening offentlig tilkendende i klassen, så brug vores Trivselsbarometer og lav en anonym afstemning.

Trivselsbarometeret er et afstemningsværktøj, hvor eleven via mobil eller tablet kan angive anonymt, hvordan vedkommende har det i en given situation.

Lærerside: dr.dk/trivsel-opret (brugerflade, hvor læreren opretter et spørgsmål)

Elevside: dr.dk/trivsel (elevens brugerflade, hvor de anonymt svarer på lærerens spørgsmål)

Find en guide til Trivselsbarometeret [HER](#).

Brug eventuelt disse spørgsmål til hvert hovedemne:

Falske følgere:

Du ved, at en vildt populær elev har købt følgere på de sociale medier. Hvordan har du det med det?

Du har købt 1000 falske følgere til din profil. Hvordan har du det med det?

ultra:bit

DR

INDUSTRIENS FOND
PREMIER DANSK
KONKURRENCEVING
The Danish Industry Foundation

C-FU
CENTRE FOR
INNOVATIONSPEDAGOGI
DANMARK

Billeddeling:

Din ven har delt et billede af dig uden at spørge om lov først. Hvordan har du det med det?

Du har delt et billede af din ven uden at spørge om lov først. Din ven kontakter dig og beder dig om at fjerne billedet. Hvordan føles det?

Du har fået tilsendt et uønsket nøgenbillede på de sociale medier. Hvordan vil du have det med at snakke med dine forældre om det?

Billedredigering:

Hvordan vil du have det med at lægge et uredigeret billede op på de sociale medier?

Din ven redigerer sine billeder, så det giver et helt forkert billede af, hvordan han/hun ser ud i virkeligheden. Hvordan vil du have det med at konfrontere din ven med det?

Livesending:

Din ven har sagt ja til at være med i din livesending, men du har ikke fortalt ham/hende, at han/hun undervejs bliver udsat for en prank. Hvordan har du det med det?

Du sidder og ser en livesending på nettet, der indeholder grov vold. Hvordan vil du have det med at se det?

EKSTRA OPGAVE

Lav egne dilemmaer:

Når I har været gennem alle eller nogle af dilemmaer, kan man sætte eleverne til selv at formulere nye dilemmaer om hovedemnet og herefter 'stemme med fødderne'. Eleverne kan også sættes til at researche og lave dilemmaer til andre emner på de sociale medier som '[falske profiler](#)', '[snap-streaks](#)', '[sælge ting på nettet](#)' osv.

ultra:bit

DR

INDUSTRIENS FOND
PREMIER DANSK KONKURRENCEVING
The Danish Industry Foundation

CFU
CENTRE FOR
UDVIKLING I
DANSK
UNDERSKOLE